

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Kompletterande remiss i fråga om ett förändrat förfarande för nominering av vissa ledamöter i styrelser för universitet och högskolor

Inledning

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har fått möjligheten att komma med kommentarer till rubricerat betänkande, ert diarienummer U2011/5414/UH. SUHF lämnar några principiella ståndpunkter kring process och innehåll. I övrigt hänvisar vi till vad lärosätena anför i sina remissvar.

Generella synpunkter

Ett övergripande intryck av förslaget är en påtaglig avsaknad i såväl principiella resonemang som praktiska förslag av ett värnande av lärosätenas autonomi. Förslagen innebär i sin helhet såväl ökad centralisering som en detaljstyrning av verksamheten.

Det finns två principiella utgångspunkter till hur nomineringen av lärosätesstyrelser kan hanteras. Antingen utnyttjar regeringen fullt ut sin utnämningssmakt och tar på egen hand fram styrelseförslagen. Eller så fullföljer man ambitionerna om ökad autonomi för lärosätena och överlåter till universitet och högskolor att själva ta fram ett förslag till styrelse med utgångspunkt från sina behov och sin verksamhet. Föreliggande förslag, precis som tidigare förslag och det gällande systemet från 2007, präglas av en påtaglig motvilja mot det förstnämnda alternativet. Samtidigt vill man från regeringens sida inte heller överlåta ansvaret till lärosätena. Detta skapar en låsning som gör det i det närmaste ogörligt att komma fram till stabila system. Visserligen är föreliggande förslag bättre än nuvarande ordning, men det erbjuder å andra sidan knappast en långsiktig lösning av frågan.

Givet styrelsens avgörande betydelse för lärosätena förtjänar beslutet om en ny ordning för utseende av styrelser en ordentlig förankringsprocess där lärosätenas synpunkter ges ett stort utrymme. Eftersom de styrelser som utses kommer att präglade lärosätenas verksamhet under många år är det av synnerlig vikt att den process som väljs såväl är anpassad till verksamhetens krav som långsiktigt hållbar.

Synpunkter på processen

SUHF finner förankringsprocessen som omger den kompletterande remissen på flera sätt anmärkningsvärd. Kallelsen till remissmöte och begäran om skriftliga kommentarer på promemorian skickades en vecka innan mötet skulle hållas och åtta dagar innan skrivelsen

skulle vara inlämnad. Möjligheterna till bred intern förankring av förslagen på lärosätena torde därmed närmast vara obefintliga. Förfarandet väcker således knappast ett stort förtroende för beredningsprocessen.

Detta intryck förstärks av att de förslag som lyfts i den kompletterande remisspromemorian på avgörande sätt avviker från de förslag som ursprungligen remitterades i september 2011. Eftersom det tillförts nya element till förslaget borde förankringsprocessen varit mer omfattande och gett större utrymme för ett reellt inflytande.

SUHF finner det vidare anmärkningsvärt att man i promemorian enbart med en mening kommenterar det faktum att lärosätena endast i ringa omfattning gav stöd till de ursprungliga förslagen. Istället lyfte universitet och högskolor fram alternativa förslag, vilka, så vitt det går att bedöma, i stort sett inte alls tagits i beaktande. Samtidigt är skrivningen i det föreliggande förslaget att ”det alternativ i [den ursprungliga] promemorian som fick mest stöd var att landshövdingen utser en lokal arbetsgrupp”, enligt vår bedömning något missvisande, eftersom det kan ge intryck av att det utgjorde en majoritetsuppfattning bland svaren.

Synpunkter på förslagen

SUHF menar att förslaget att låta två personer, landshövdingen och en särskilt utsedd person, nominera ledamöter till styrelserna delvis är inkonsekvent. I promemorian lyfts tidigare rektor eller styrelseordförande fram som exempel på den andra nomineringspersonen. Det är svårt att se att en sådan person även uppfyller kraven på att inte vara ”för nära knuten till ledningsfunktioner inom lärosätet”. Den konstruktionen borgar inte heller för en förnyelse av verksamheten eller att personer utses som har en koppling till fronten inom utbildning, forskning och samverkan med det omgivande samhället. Inte heller löser den ordningen de potentiella problem som kan uppkomma om rektor och styrelseordförande hamnar i konflikt med varandra.

SUHF vill betona vikten av att det i direktiven för hur nomineringsprocessen ska gå till tydligt skrivs in vilken roll och form samrådet mellan nomineringsgruppen och lärosätena ska ha. Överhuvudtaget är det betydelsefullt att regeringen på förhand ger tydliga direktiv för vilka begränsningar man anser finns i sammansättningen av lärosätetsstyrelserna.

Vidare vill SUHF starkt framhålla betydelsen av att, om regeringen väljer att ge landshövdingarna en funktion i processen, även de mindre lärosätenas behov av att i god tid få kompetenta styrelser garanteras i de län som rymmer flera lärosäten. Detta förhållande är i nuläget mest tydligt i Stockholm, men kan möjligen accentueras om de regionbildningsdiskussioner som pågår i olika delar av landet blir verklighet.

Enligt uppdrag

Fredrik Andersson
Biträdande generalsekreterare